

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KOZLÖNYE.

Elofizetési árak:		Videkre küldve:	
Helyben:		Helyben:	
Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 16 kor. — fill.	Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 16 kor. — fill.
Fél évre . . . 5 . . . — .	Fél évre . . . 8 . . . — .	Fél évre . . . 5 . . . — .	Fél évre . . . 8 . . . — .
Negyed évre . . . 2 . . . 50 .	Negyed évre . . . 4 . . . — .	Negyed évre . . . 2 . . . 50 .	Negyed évre . . . 4 . . . — .
Egy óra . . . 1 . . . — .	Egy óra . . . 1 . . . 70 .	Egy óra . . . 1 . . . — .	Egy óra . . . 1 . . . 70 .
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat hasabos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szó 4 fillér.

Levél az abrubbányai követhoz.

(Öreg Tisza Kálmán urhoz.)

Mélyen tisztelt hazajáró lélek! Tehát ön még mindig szerepre vágyik ezen szerencsétlen nemzet szinpadán. Pedig hisz a vámpír sebek ma sem forradtak be e nemzet testén és lelkén, melyekkel e szerencsétlen nemzetet, uraságod, vagyonilag, erkölcsileg pusztította, fertőztette.

A kuriák nemzetsége hajlék nélkül bolyong. A szántóvető is vérző szívvel szakad el az ősi rögöktől, az ekétől idegenbe. Az örökből kikótyavetyélt nemzeti földön szolgáló robot vár reánk.

Midőn Váradon elbuktál, örvendve sohajtott fel a Tiszák által pusztított nemzet; hogy valahára a hazajáró gonosz lélek megszűnik kísérteni. És íme a képviselőház folyosójának zugolyában ismét ott szövögeti a hálót a vén pók, aki megtétette magát Abrubbánya követének. Hát még nem telt be a rontással? Még mindig tervelget, hogy talál-e rajtunk pusztítani valót? Hát még mindig reménykedik, hogy nem hiába szövi hálóját a telhetetlen, kegyetlen vén pók? A kísértetek alkonya f ilderül még reá?

Nem! Vén ember! Hiába fondorkodol! Már reád csak a sir vár. Ezen fakassz legalább néhány ibolyát, mely némileg kedvessé, szelidebbé teszi a te sötét emlékedet. A sors maga jelöli utat erre. A különösen pusztult erdélyi részen nyertél országköveti megbízatást, tehát embereld meg már egyszer magadat.

Lehetetlen, hogy bekerülte volna a figyelmedet az országosan megindult nemes, hazafias mozgalom, mely a pusztuló székelyek mentésére toborozza a nemzet erőit, a mely egykori székedben, itt Debreczenben is a székelység javára folyó hó 16-án ünnepet rendez. — És csak a te szived nem diktálna már neked semmit? Eddig te még mindig csak a hasznót arattad nemzetedtől, egyházadtól; de közáldozatokban soha sem voltál részes. Nem gondolnád t hát vén Tisza Kálmán, hogy elérkezett reád a vezekelés ideje?

Főuri nagy vagyonedat senki sem kívánja tőled. Nemzedet rontása árán kiérdemelt vérdíjadat, ugynevezett miniszteri nagy nyugdíjadat is tartsd meg,

élvezd sokáig öreg Tisza Kálmán. Annak minden fillére emlékeztessen téged, mennyiszere és mit vétkezettél szerencsétlen nemzeted ellen, midőn egyedül önboldogulásodat, öngögdöt és hiúságodat hizlaltad. De most íme, mint az egyik erdélyrészi választókerületnek kinevezett követje, az ország pénzéből újabb évi néhány ezer forintot jutottál! Vess hát számot magaddal öreg Tisza Kálmán, hogy vajon főuri magán jövedelmedet nem számítva, ahhoz semmi közünk, nagy miniszteri nyugdíjadon kívül szükséges-e neked megélhetésedhez az abrubbányai országos követi díj? Nem! Nem kell mondanod és hogy végzetes, sivár életutad mentén néhány száz kedves emlék, néhány ibolyácska is illatozzon, mutass már egy-zer te is nemes, szelidebb érzést, csak egy szikráját az általad megrontott magyar nemzet iránti szeretetnek. Ajánld fel követi díjaidat a székely mozgalom erősítésére, a pusztuló székelység javára, hisz, magadba szállva, érezheted, micsoda részed van a székelység jelenlegi sorsában. És legalább ez a kis jóindulat, mint néhány derűs sugár világitaná körül a te sötét, zord alakodat, mélyen tisztelt hazajáró lélek!

Ifjabb Móricz Pál

Katonák szabadságolása a nyári munkaidőre.

(Debreczen felirata a képviselőházhoz.)

A katonák szolgálat kötelezettsége ma is nehezé nyüggként nehezedik az államfentartó polgári társadalomra. E nyügg könnyítése tehát közös feladatát képezi a polgárságnak, mint a katonaságnak. Azomban a katonaság czopfos felfogása húzódozik a könnyítéstől, így tehát a törvényhozásra vár ezen feladat megoldása.

A törvényhozáshoz Jász Nagy-Kun-Szolnok vármegyével kapcsolatosan, most Debreczen város köztörvényhatósági bizottsága is felir, kérelmezvén azon méltányos és szükséges jogot, hogy a nyári munka idején, évente 55 napra szabadságolják, a közhadseregbeli 3 évi szolgálatra kötelezett azon a katonák, a kik a földmives osztály fiai. Szükségtelen magyarázni ezen újítás fontosságát és hasznosságát, mely a katonai szolgálat nyüggét kimondhatatlanul elviselhetőbbé tenné a közterhek által roskadásig

igénybe vett magyar földmives osztályra, a mely Debreczen városának is ősi fentartó osztályát képezi. Ezen érdekes felirat, melyet Oláh Károly tanácsnok készítet, így hangzik:

Mélyen tisztelt Képviselőház!

Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegye közönsége feliratot intézett a tisztelt Képviselőházhoz az iránt, hogy a közhadseregben szolgálatuk 3 évét töltő és a mezőgazdasági munkás osztályhoz tartozó katonák a leg-sürgősebb mezei munka idejére évente június hó 15-től augusztus hó 10-ig terjedő 55 napra szabadságoltassanak s feliratát pártolás végett hozzánk is megküldötte.

Ezen feliratot tárgyalás alá vevén, miután annak indokait úgy nemzeti és nemzetgazdasági, mint különösen social-politikai szempontokból egész terjedelmükben magunkévá tesszük, elhatároztuk, hogy azt hason szellemű felirattal támogatjuk.

A midőn ezt ezennel megtesszük, lehetetlen rá nem mutatnunk, azon — a katonaság által különösen hangoztatott — ellenérv tarthatatlanságára és helytelenségére, hogy ezen rövid és mégis a mezőgazdasággal foglalkozók jelenére, jövőjére és az államot alkotó családok alapítására oly fontos szabadságidő engedélyezése: a katonai fegyelemre káros hatású volna.

Mi úgy véljük és reméljük, hogy katonáink olyan fegyelmet sajátítanak el, melynek nem szabad nemcsak pár hét alatt, de évek hosszu során keresztül sem lankadni; mert ha ily rövid idő alatt kihalna katonáinkból a fegyelem érzete, minő csekély reménnyel és szomorú várakozással nézhetnénk egy bekövetkező háborúra, melyben legnagyobb részt évekig otthon levő tartalékosaink és póttartalékosaink fognak harcolni!

A másik ellenérv a kiképzés hátránya. E tekintetben nem is hivatkozunk a külföldre, csak a m. kir. honvédségre mutatunk rá, hol a szolgálat nemcsak a gyalogságnál, hanem még a lovasságnál is csak 2 évre terjed, s a kiképzés mégis — általános vélemény szerint — kitünő.

Ugyanezért ezen ellenérvek egyike sem állhatván meg, mély tisztelettel kérjük a m. t. képviselőházat, miszerint intézkedni méltóztassék, hogy a sorhadi szolgálatuk 3-ik évét töltő katonák a legnagyobb mezei munkaidőre, vagyis évente június hó 15-től augusztus 10-ig, a mezőgazdasági munkák végzésére s jövőjük megalapíthatása szempontjából szabadságoltassanak.

A husárucsarnok ügye.

Ugy látszik: hogy míg végleges, megnyugtató megoldást nem nyer ez a sokat emlegetett dolog — állandó rovatot kell számára lapunkban nyitni.

A városi tanács döntése még mindeideig nem történt meg. A tanács eme magatartásából azt kell gyanítanunk, hogy a közelebb szerzett személyes tapasztalatok és megfigyelések után nem tartja elégnak

egyszerűen keresztül siklani a dolgon, ha nem gyökeresen orvosolni akarja a bajakat. Egy szóval nem tartja megengedhetőnek annyit mondani a sokszor hangoztatott panaszokra, miut a mennyt ama főmérnöki, illetve bizottsági jelentés mond, hogy t. i. vannak ugyan hibák, de azon segíteni nem lehet.

E kérdéssel kapcsolatban a napokban jelent meg a lap hasábjain egy érdekes levél „piaczi berendezésünk és a huszárcsarnokokról, s bár „Z” — ur elevel írója külföldi tapasztalatai alapján kellő szakértelemmel és érzékkel szól a tárgyhoz, mégis úgy látszik, nem ismeri elég behatóan a mi viszonyainkat.

Ő ugyanis azt mondja, hogy azért a minden tekintetben szerencsétlenül megalkott huszárcsarnokokért nem a főmérnököt illeti a szemrehányás, mert elvégre ő is csak ember és pedig hivatalos teendőivel nagyon is túlterhelt ember aki családtagok egyik másik tervezetének kivihetősége és alkalmas volta tekintetében, hanem igenis szemrehányás illeti és illetheti a városi tanácsot és a törvényhatósági bizottságot s általában városunk azon intéző körét, „kik borura-derüre meg szavaznak mindent.”

Nos hát nem egészen így áll a dolog! Először is az a városi mérnöki hivatal sem igen van jobban elaraszta hivatalos teendőkkel, mint a többi tisztviselő s bizonyos vagyok benne, hogy a főmérnök ur agya sem sem szokott olyan nagyon túlterhelve lenni és kimerülni hivatalos teendői következtében, mert ha csakugyan így volna a dolog, bizonyára nem érne rá azok mellett annyi mindenre az igen tisztelt főmérnök ur.

Tehát nem feltételezhető, hogy a főmérnök ur kimerült és túlterhelt agyának a szüleménye lett volna az a huszárcsarnok, s amikor a város pénzügyi helyzetének javítása, jobban mondva annak a szerencsétlen berházak jövedelmezővé tétele végett papirosra vetni azt az eszmét és a tanácsnak javasolta annak megvalósítását: bizonyára a tanács tagjai annyi bizalommal vannak a főmérnök ur szakkepzettsége iránt,

hogy nem is képzelik róla, hogy ő olyan absurd módon valósítja meg ezt az eszmét, mint a hogy az ama huszárcsarnokban megvalósítva van.

A törvényhatósági bizottság tagjait meg kevésbé érheti szemrehányás azért a huszárcsarnokért hiszen módjukban sem állott eddig hozzá szólni eme huszárcsarnok létesítéséhez. Az e féle ezreket felémlesztő ideák megvalósítására tökéletesen elégnek tartja a főmérnök ur, ha a tanácsot megnyeri, akkor aztán rendben van minden, lehet dobálni az ezreket, ahhoz a közgyűlésnek semmi köze.

Tökéletesen igaza van a cikkíró urnak abban, hogy igenis a tanács és a törvényhatósági bizottság tagjainak nemcsak joguk, de kötelességük is a főmérnök ur minden javaslatát komolyan megvitatni s azt a város, a közönség, illetve az adózó polgárok igényeivel összhangba hozni.

De nálunk ugyan sok esetben a törvényhatósági bizottsági tagok egyeteme, a közgyűlés csak a kivétel után s csak akkor jut abba helyzetbe, hogy bírálatot, véleményét mondjon a főmérnök ur egyik másik rosszul sikerült idejára felett, a mikor már késő, s a mikor már csak nagy vereszettséggel lehet a sebeket orvosolni.

Igy tehát ép oly kevésbé érheti szemrehányás a törvényhatósági bizottság tagjait ama huszárcsarnokért, mint éppen magát a cikkíró urat.

Különben mind igen szép és helyes dolog az, a mi abban a levélben elmondva van, a kerületi vasútcsarnokok előállítására, azoknak a fővezeték körül garnirozó dísztelen fabódéknak s mozgó árukoscsik létesítése stb. és a piac rendezésének ez is lett volna a voltaképi s a nagy városiasodásnak is megfelelő módja, — de nálunk az a baj, hogy a sok szerencsétlen kombinációkkal s rendszertelen kapkodásokkal letértek arról az útról, hogy valamikor akár központi áru csarnok, akár afféle kerületi áru csarnokok létesíttessenek.

Azt pedig, hogy a piacnak egy kis részét, azokat az árusokat, kik úgy szólva külön osztályt képezve — évtizedek óta

emez árulásból tartják fent magukat s családjukat s viselik a közterhet, a tulajdonképi piactól félreeső, s a forgalomból kieső, szűk, levegőtlen utcába elzárják s ezáltal őket a tönkrejutásnak kitegyék — még a város anyagi károsodása esetén sem szabad engedni. Különösen akkor, a mikor ezek az árusok olyan helyiségből lettek erőszakos módon ide telepitve, melyeket kevés idővel ezelőtt éppen az ő számukra létesítettek s a mely helyiség minden tekintetben megfelelő s a vásárló közönségnek is keze ügyében van.

Nem is kérték ezek a huszárcsarnokokat a tanácstól, mint azt, hogy telepítsék őket vissza eme szerencsétlenül huszárcsarnokból régi helyeikre — a Dégenfeld-téri vasútrákba és kísértése meg a város ama huszárcsarnoknak berendezett bolthelyiségeket s ama költséges berendezést mássép értékesíteni, mert az az 50—60 huszárcsarnok jelen el van határozva arra, hogy ha kérelmüket nem eljesíti a tanács — mindnyájan oda hagyják azt a gyűlöletes helyiséget s maguk rendeznek be alkalmasabb s a piaczi forgalomban eső helyen egy megfelelő husáruházat.

Azt hisszük különben, hogy mind eme körülményeket kellő figyelembe részesíti a tanács is s éppen ezért megy kissé nehezen a döntés.

Farsangi naptár.

Febr. 5. Jóték. nőgyöl. teaestélye.

Febr. 8. A jog. és tisztv. kör bálja a „Bika”-ban.

Febr. 8. A Stern-féle munkások bálja a Margitban.

Február 9. Batyu mulaiság a Margitban.

Febr. 15. Fillér egylet tea estélye a Bikában.

A virág álma.

A kekszemű kis virágot
A napsugár minden reggel
Meggérdezi: mit álmódott?

A kisvirág harmatkönnye
Pereg, pereg, hull a földre.

Én már tudom: nem jó álom
Mikor úgy az ébredésnél
Könnyesépp ül a szempillákon.

Fehér rózsá.

Öreg cigány hegedűjén
Bánatos a nóta.
Siratja, hogy elhervadt a
Fehér őszi rózsá.

Istenem, ha vele sírok,
Nem tehetek róla,
Mert is olyan hervatag a
Fehér őszi rózsá? . . .

Kató József.

Egy daloskönyvről.

(Versek. Irta: **Kató József.** Debreczen, Csokonai-nyomda 1902.)

Ez a százoldalra terjedő, köznapi ezimű kötet megérdemli, hogy széles körben olvassák.

Fiatalköltő első munkája. Azért oly liljom hamvas, harmatosüde ez a kedves munka, melyből nagy forrongások viharai nem csapnak felénk . . . Csak mintha virágos akácfa lombja alatt, padon ülve, virágos mezőről illatos, édes, enyhe szellők lengenének felénk.

Ámde az édes haza, az egyetlen magyar föld levegője az, mely e díszes, csinos kiállítású, de nem kevésbé kedves, őszinte tartalmu könyvecskéből felénk árad. . . . A korunkat jellemző romlottságot, léhaságot, idegen, nemzetietlen káros tetszelgést, mételeyes irány fonnyadt gyümölcseit, a sárban fetregő meztelen durválkodást, ezizomás hazugságot, szóval a mi csak a tiszta, romlatlan magyar lélekre idegen és káros, sikerült fiatal költőknek kivetni, tavoltartani zsenge, de már is számottevő, biztató jövőt ígérő, romlatlan magyar lelkü költészetéből.

Már ez is érdeme Kató Józsefnek. De egyéb értéke és becsé is van a kötetkének. Színes magyar nyelv. Ügyes forma érték. Nemes, tisztult érzések. Mesterkéletlen, természetes gondolatok.

Leginkább az ébredező szerelem, az édes magyar föld változásai, szépségei, olykor hazafias gerjedelmek ihletik dalra fiatal költőnk lantját, mely, ha majd nemzete során zengül meg, ha életünknek mélységeit megösmerte — a szerte foszlott első ábrándok, érzélgések árán — bizonyosan kifejező erős lesz, nagyobb, általánosabb érzések visszaadására is.

Boszantó hamis hangú dalt nem találunk a Kató József dalai között, mi a fiatalos kiforratlanságokat nem tudjuk be annak; tehát habozás nélkül kimondjuk, hogy fiatal poétánk a tehetségek közül való. Még pedig magyar lelkü tehetség, a ki ha vezéri szerepre nincs is hivatva, de majd — izmosodván — az ösvénytaposók között, önálló dülő uton haladhat, sok élvezetes, maradandó becsü költői művet alkothat még.

De ezen első kötetét sem lesz oka később megszegyenlenie. Mi szívesen olvastuk a kedves kötetet, melyet fiatal költőnk Szabolcska Mihálynak ajánlott. De hisz ez már maga egy kedvező kritika, hogy Mihály mester elfogadta ezt az ajánlást . . .

A kötetből két bájos kis verset lapunk első tárczájaként közlünk.

Paulus.

Nemzeti adakozások.

Se sora, se száma azon magánérdekű, jobb eselben szűkebb kört érdeklő hirdásoknak, melyekkel a lap hasábjait elszórták halmozni, magánosok, egyletek, válialkozók, mulatság rendezők, mint pl. eljegyzések, esküvői hírek, üzleti ajánlások, köszönetnyilvánítások, felülfizetések stb. alakjában. Méltányos tehát, hogy azok, a kik e fajta, nem közérdekű hírek közreadását kérik a lapunktól, némely áldozatokat hozzanak és tetszés szerinti összeget fizessenek nemzeti czélokra.

Ezen adományokról jegyzést vezetünk, nyugtatjuk, postatakarékpénztári könnyben kamatoztatjuk, mignem azt időnként a megjelölt hazafias czélra az Országos Honvédegyeletnek, a nyomorgó szabadsághősök segélyezésére és az Erdélyi Kárpát Egyesülethez, a pusztuló székelység mentésére juttatjuk. Hisszük, hogy e nemzeti adakozás alól nem vonják ki magokat azok, a kik nem közérdekű hírek közlése végett lapunknak a szerkesztőség által vezetett részét igénybe óhajtnak venni.

Mindent a magyarságért! Ez legyen a jelszavunk!

NAPI HIREK.

Szerb nők a székelyekért.

Most midőn a debreczeni tözs-gyökeres magyar közönség is egy székely ünnepély előtt áll és a Csokonai-kör lelkes vezetői beakarják vinni közönségünket a székely mozgalom tényleges támogatói közé, feljegyzésre, terjesztésre érdemes az a hír, amelyről, szegedi laptársunk, a „Közvélemény” szerkesztője, Rostkovicz Arthur hazafias vezércikkben emlékezik meg. A hirlapi előismerést meg is érdemli az eset. Mert míg Szegeden a magyarság alig nyitotta fel erszényét, a megfigyelt kis szegedi szerb-közönség nőegylete és urnői 21 korona 40 fillért adtak össze a pusztuló székelyek javára, az Erdélyi Kárpát Egyesület által indított országos székelymentő mozgalom anyagi támogatására. Kresztics, Nedelkovicz, Szevics, Szremác, Fodorov, Janikelyevics; Trifunác s a többi nevű szerb hölgyek adták össze ezt az adományt, a mely a testvéri szeretetnek a nemes jele, de egyszersmind példaadás a törzsökös magyarságnak is arra, hogy a székelység mentésére mindnyájunknak igaz szeretettel kell meghoznunk áldozatunkat. A haza ol-tárára adjuk ezen szent áldozatot, szégyen volna tehát fukarul visszahúzódnunk, hisz ime a szerb testvérek adják a nemes példát, ime a szerb testvérek keltek versenyre a közös hazaszeretetében. A szerb nők ezen példaadását most különösen alkalmoszerűnek tartottuk felemlíteni azért is, mert a debreczeni Csokonai-kör

székelyestéjére a székelység kiváló férfiai jönnek közibünk, Benedek Elekkel az élükön, hogy Debreczen és vidékének a népét felhívják pusztuló székelyvéreink édes testvéries támogatására. Hisszük, hogy Debreczen hazafias népe első példát fog mutatni az egész nemzetnek. De meg kell említenünk, hogy a vasárnapra hirdett székelyestély közbejött akadályok miatt, f. hó 16-ra maradt.

Felhívás a kaszáló birtokosokhoz.

Közöljük a következő közérdekű felhívást: Mindazon kaszáló birtokos társaim, kiknek a Nyirvidéki vízlecsapoló társulattal szemben sérelmük van: sziveskedjenek f. hó 9-én Vasárnap d. u. 4 órára a függetlenségi kör helyiségében a felirat meghallgatására, esetleges észrevételek megtételére minél többen megjeenni. Ungvári Andor.

A közgyűlés utolsó napja.

A város törvényhatósági bizottsága ma fojtatta és be is fejezte csütörtökön megkezdett közgyűlését. Ma a negyedik napon nem voltak már oly nagy számban jelen a bizottsági tagok, úgy hogy mikor Puky Gyula főispán, elnök a gyűlést megnyitotta, alig volt az meg határozatképes. A mai napon az első tárgy a városház alatti bolthelyiségek bérlőinek kérvénye volt kik arra kéri a várost, hogy újabb tíz évre az eddigi feltételek mellett hosszabbítsák, illetőleg újítsák meg szerződéseiket. A tanács javasolja a kérelem teljesítését. A közgyűlés a tanács javaslatát elfogadja. A rendőrfelügyeleti díjak eltörlése iránti tanácsi előterjesztést elfogadják. Ungváry György debreczeni lakos polgárosítását a közgyűlés megszavazza. Hütner János Frigyes a város községi kötelekbe felvették. A martonfalvi evang. református egyház iskolaépítési czélokra építési anyagokat kér. — A közgyűlés 1000 korona segélyben részesíti a kérelmező egyházat. A debreczeni gör. kath. egyház szintén iskolaépítéshez kér segélyt. A közgyűlés a tanács javaslatára 41.000 darab 1000 korona értékű téglát ad. A zenede 4000 korona segélyt kér. Varga Lajos dr. elfogadja a tanácsi javaslatot. A zért kérte akérvény felolvasását, mert abból kitűnik, hogy a zenede a nemzeti zene kultiválására nem fordított semmit. A dítványozza, hogy a zeneadással meg a segély, hogy a zenede a magyar zene kultiválására gondot fordíts erről jelentést tesz a közgyűlésnek. Az ipartestület 300 korona erejéig ingyen nyomtatványok készítését kéri. A tanács 150 korona ingyen nyomtatványt javasol. A közgyűlés 300 korona értékű ingyen nyomtatványt szavaz meg. Szucs Bálint volt adóvégrehajtó becsüs kegydíjat kér a várostól. A tanács a kérelmet nem teljesíthetőnek véli, mert felnőtt gyermekei vannak. A polgármester indítványára 10 frt havi segélyt szavaz meg. Néhány nyugdíjas elintézése után a közgyűlés véget ért.

Nagy idők tanuja.

Kovács Lajos nyug. városi hivatalnok, ki a szabadságharc leveretése után évekig szenvedett honszerelméért súlyos börtönt Munkácsen, — mint értesülünk — 83 éves korában meghalt, Temetése holnap f. hó 4-én lesz Nagy-Péterfia-utca 72 sz. háztól, honnan egyszerű ima után a Kossuth-utczai temetőbe temetik. A megboldogult kíván-

szertint koszoru mellőztetik. A megboldogultban Kanizsai Endre ev. ref. tanító apósát gyászolja.

Koszoru váltáság.

Beküldetett: A rokon sárospataki főiskola tanári kara főiskolánk minden tekintetben nagyrabecsült, kitűnő és szeretett tanárának az elhunyt Dr. Bacsoni Lajosnak emlékét nem muló virágokkal, hanem nevét hirdető állandó alkotással kívánta megtisztelni: e végből koszoru váltáság ezimen sir-emlék alapul 50 koronát tett le az akadémiai igazgató kezébe. Ezen összeget a kívánt czélra a főiskolai pénztárba letétbe helyeztem s érte főiskolánk nevében a sárospataki tanártársaknak hálás köszönetemet nyilvánítottam. Debreczen, 1902. február 1. Dr. Öreg János, a debreczeni ev. ref. főiskola akadémiai igazgatója.

Nyilatkozat.

Márton Imre köztörvényhatósági bizottsági tag urtól, pártunk kiváló érdemes tagjától vettük és közöljük az alábbi nyilatkozatot:

A „Debreczeni Friss Ujságot” nem szoktam olvasni; tegnap egy jóakaróm figyelmeztetése folytán olvastam el a nevezett lapnak febr. 2-iki 33-ik számában „A város közgyűlése” cím alatt megjelent cikket, melyre alábbiakban reflectálok.

A kérdéses cikkben jellemrajz s történet látszik foglaltatni.

A jellemfestést illetőleg erős a hitem, hogy a ki engem igazán ösmer, mindjárt fogja tudni, hogy a cikkben foglalt rajz nem az én jellememnek rajza, hanem himvarrás a másérol az enyémre; a ki pedig nem ösmer, annak véleményével nincs okom sokat törődni.

A mi pedig a cikknek történelmi részét illeti, ki kell nyilatkoztatnom, hogy a cikknek reám vonatkozó előadása teljes hijjával van a történelmi hűségnek.

A mennyiben az ismeretlen cikkező, reám címeket is ruháztat, mivel ilyes-mikre nem vágyom, visszaháritom őket a derék adakozóra, jutalmául fölajánlván neki a „fiskális kövér honoráriumot” teljes 100%-jében, melyet a magfak ügyében magamnak bármi esetre s bárkivel szemben állítólag kikötöttem.

Debreczen, 1902. Jan. 3.

Márton Imre.

Dajna-Balog Bandi meghalt.

A magyar nóta művészetnek egy királya halt meg. Azoknak az édes-bus bűvös bájos, majd játszi kedves magyar nóták előadásának igazi varázsmestere volt ifj. Dajna Balog Bandi. A magyar hegedűs cigányok között az első gordonka művész. — Gordonka művészetével hirt, dicsőséget, vagyont, barátokat szerzett nemcsak otthon, de a külföld világvárosaiban is. A vigkedvű és mesés művészetű Dajna Bandi, az ő varázs gordonkájával kedvelték, ösmerték országszerte és az első főuri körökben voltak barátjai, pártfogói, de egyik legőszintébb pártfogója és jóakarója Szemere Miklós volt, ki utolsó betegsége alatt is hiven emlékezett és kitartott a gordonk király mellett. Betegsége alatt mintegy 1000 forintot küldött a beteg művésznék és legutóbb párnappja sürgönyileg 200 forintot azon üzenettel, hogy ha a Dajna orvosa

ajánlja, hogy a beteg művészt Monte-Carló enyhe égálja alá vigyék, akkor a művész vezető orvosával együtt utazzék oda, és Szemere költségén maradjanak ott, a míg állapota jobbra fordul és az üdülése szükséges. Amde Dajna Bandi, ki krónikás egy alak a magyar cigányok között, nem vehette igénybe főúri védnöke szerető ajánlatát, mert a halál örökre lezárta szeméit a gordonka királynak és örökre elnémította az ő büvös-bájos varázshagedűjét. A tudóvész gyilkolta meg az életerős külsejű művészt, kinek halála a legszélesebb körben fog részvétet kelteni. Meg a régi nagy magyar cigányok típusa volt Dajna Bandi, a magyar urak kedvence, kinek elhunytja igazi veszteség a magyar nótá igazi barátjaira. Már pedig, ki nem volna az, ezen a sirva-vigadó magyar földön? A kiadott családi gyászjelentés ezeket jelenti a gordonka király elhunytáról:

Szomorodott szívvel tudatjuk felejtethetetlen jó férjem, nevelő edes atyám, hű férjem, hű gyermek, hű testvér, vő, sógor és jó rokon néhai új. Dajna Balogh András gordonka művészek f. hó 2-án reggel 6 órakor életemek 51-ik, boldog házasságának 28-ik évében, hosszas szenvedés után történt esendős elhunytat. Kedves halottunk földi részei f. hó 4-én d. u. 2 órakor fog-nak Késes utca 51-ik száma házuktól a ref. egyház szertartása szerint a kistemplomban tartandó rövid ima után a várad-utcai temetőbe nyugalomra helyeztetni. Végtszességtelére rokonainkat, az elhunyt-nak kártársait szomorodott szívvel meghívjuk, Debreczen, 1902. február hó 3-án. Bánatos neje új. Dajna Balogh Andrásné Kiss Rozália. Nevelt fia: Balogh Rudolf ne-jével Banda Imával s gyermekök. Apósa: Polg. Kiss Ferenc nejevel Buga Zsuzsán-nával és gyermekek. Szülei: Id. Dajna Ba-logh András nejevel Ruha Rózaliával s gyer-mekek, illetve testvérek: Dajna Balogh Mária férjével Zsiga Józseffel, Dajna Balogh Ro-zalia öz. Mursi Elekné s gyermekei, Dajna Balogh Antónia férjével Veres Antallal s gyermekei, Unoka öcsese: Mursi Samuel. Számos rokonok nevében is. Béke poraira!

Számonkérészek a városnál.

E hó 4-ére, keddre a számonkérészek ülése volt kitűzve, de tekintettel a közgyűlés négy napos voltára, a számonkérészek üléseit Puky Gyula főispán e hó 11-ére halasztotta.

Az orth. izr. iskolasegélye.

Az aut. orth. izr. hitközség iskolája fenntartására segélyt kért a várostól. A közgyűlés adott is segélyt, de a hitközség ezt kevesellte, megfélebbizte a közgyűlés határozatát a belügyminiszterhez. A belügyminiszter a felelőzést elutasította azzal az indoklással, hogy itt van egy izr. iskola, a statusquo hitközségé s azt teljesen elegendőnek tartja, úgy hogy az aut. hitközség iskolájának szükségét nem is látja felfogni.

A debreczeni jótékony nőegylet vigestélye.

Néhány nap mulva, azaz f. hó 5-ikén lesz megtartva a debreczeni jótékony nőegylet vigestélye, melynek sikere érdekében ugyszólván száz és száz kéz működik. Az Arany Bika disztermében ez alkalomra hat

sátor épül a nőegylet tulajdonát képező díszletekből, melyekről a debreczeni színház kitűnő izlésű festője a legnagyobb elismeréssel szól. A sátorokban szebbnél-szebb urasszonyok és urleányok fognak izletes ételeket árulni és kiszolgálni. Lesz tea, bor, kávé, buffet, cukraszásator és szegedi ház, melyben halászlé és korhely levest szervíroznak. Egyszóval mindentől gondoskodik a nőegylet, hogy kellemessé és a mi a főolesóva s e kettő révén felejthetlenné tegye ezen mulatságot. Vacsora után tánc lesz s a Magyar Testvérek igazi magyar művészetében bőséges alkalmunk lesz gyönyörködni. A nőegylet felkéri a gyűjtőív tulajdonosait, hogy a mulatságra felajánlott borokat a szortirozas munkájának megjelése végett méltóztassanak f. hó 3-ikán, azaz a mai nap folyamán dr. Irinyi Istvánné ő nagysága lakására (Arany J. u. 4.) küldeni. Ugyancsak kérjük azokat a hölgyeket, akik a sátorokban lesznek elfoglalva, sziveskedjenek f. hó 4-ikén, azaz kedden délelőtt 10—12 óra között az Arany Bika disztermében megjelenni, hogy a sátorok felállítására vonatkozó óhajta figyelembevehető legyenek. Az ételeket f. hó 5-ikén, azaz szerdán délután 2—6 órai kéri a nőegylet az „Arany Bika” szálló cukraszati termébe küldeni, hol azokat egy választmányi tag fogja átvenni. Az időpont betartás t azért kérjük, mivel 6 órán túl a fölépésőn ételek nem hordhatók, Vegül kéri a nőegylet a sátorokban működő és a kiszolgálást teljesítő hölgyeket, méltóztassanak a vigeste napján lehetőleg pont fél 8 órára megjelenni, hogy az ételek és italok előkészítése, valamint az asztalok beosztása felől tájékozva legyenek. Ezekkel kapcsolatban tisztelettel felkérjük azon ivtartó hölgyeket, akik ivőke még nem küldték vissza, sziveskedjenek azt akár kitöltve, akár kitöltetlenül f. hó 3-ikán, azaz a mai nap folyamán a nőegyleti elnök Veressné Szathmáry Teréz urasszony lakására visszajuttatni.

Az angol kör matinéja

Fényesen sikerült matinét rendezett vasárnap délelőtt az Angol-club elnöksége. Szép számú díszes közönség gyönyörködött a műsor egyes számaiban. — Először Mr. Macaulay a club nyelvmestere tartott egy szellemes rögtönzött beszédet, melyben először Debreczent emelte ki, mint az egyetlen magyar várost, melynek angol tarsalgó köre van. Majd a tagokat buzdította nagyobb szorgalomra, aztán szép hazájáról mondott el egyetmást. A szellemes fordulatokban gazdag előadást élénk tapsal jutalmazták.

Aztán Miss Roman szavalt két költeményt. Csinos előadásával nagy tetszést aratott.

A 3-ik számot Werlinné urnő mesterzongora játéka képezte. Chopin Gis moll Polonaisét, a zajos tapsokra Heusel Taran tell-ját adta elő.

Végül Szebenyei olvasott fel két igen sikerült Kipling fordítást s végül egy saját szerzeményű költeményét szavaltta el nagy tetszést aratva.

A club elnöksége igyekezni fog gyakran részesíteni a tagokat hasonló élvezetben.

Ad vocem „Mártoniádák”.

Tisztelt barátunktól, dr. Varga Lajos urtól a következő nyilatkozat közlésére kértünk fel, melyet minden megjegyzés nélkül adunk:

Kedves barátom!

Az „Angol királynő szálloda több mint ezer lépésnyi távolságra fekszik lakásomtól s a medve, azaz hogy „Arany Bika” vadászoknak pentek esti vidám mulatozása, a

pezsgős palaczkok durrogása mégis elhalasztott hozzám. Előre ittak ott a medve, azaz hogy az „Arany Bika” bőrére.

Az „Uj Debreczeni Friss Ujság” nevet viselő krajczáros ujság közgyűlési tudósítója is bizonyosan ott kortyolta a potyát, mert csakis így lehet megmagyarázni, hogy a várt medve, azaz hogy „Arany Bika” helyett azt a r ó k á t fogta, találta, a mit ujságjának tegnapi, február 2-iki számában kitálalt.

Azt irta nevezetesen ez a r ó k a vadász tudósító én rólam, hogy „ugyancsak kapacitáltam a városatyákat Németh mellé, természetesen leghathatósbabb argumentummal használva a másik ajánlattevő z s i d ó voltát.”

Nem hiszem ugyan, hogy valaki ezt elhinné a t, róka vadászok, s mint-hogy azt sem tudom, hogy ki volt ez a hős róka vadász, és azt sem, hogy a potya pezsgő okozta mámorból kijózanodott-e, hogy tehát lehet-e vele okosan beszélni: azért b. lapod közvetítésével óhajtom tudára adni, hogy fenti clericalico-antisemitico állítása valótlan.

Egyébként a t, róka vadász ur niattam lehet katolikus, diplomaticus, de mig az igazságot elferdíti marad antipatikuss.

Debreczen, 1902. február 3.

barátod:

Dr. Varga Lajos.

M. Á. V. altisztek mulatsága.

A debreczeni M. Á. V. altisztek február 6-án az ujonnan épült állomás I ső, II-od osztályu termeiben tartandó táncmulatságukra már minden előkészületeket megtettek. A rendezőszék minden igyekezete, nem kimélve semmi fáradságot és áldozatot, oda irányul, hogy a megjelenő közönséget a legkellemesebben lephesse meg s oly estélyt szerezzen nekik, melyre kedvesen emlékezzenek vissza. A termék díszítése is nagy részben be van már fejezve, a közönség egy téli kertben fogja magát érezni. — Általában minden törekvésünk az, hogy estélyünk régi jó hírnevét megtartsák és mint legfőbb jutalmat a közönség elismerését kiérdemeljük.

Megyei, vagy királyi ügyész.

A be ügyminiszter körrendeletett küldött az összes törvényhatóságoknak, melyben tudatja velük, hogy ezental az országos erdei alapot is illető pénzbüntetés, valamint a kir. kincstár mint erdőbirtokos részére megállapított erdőkártérítése összegek ingatlanra vezetendő végrehajtását nem mint eddig, a vármegyei tiszti ügyész, hanem a kir. kincstári ügyészség vezeti.

Adomány a Kossuth-szobor alap javára

F. Kállay Lujza urnő a mai napon 2 koronát küldött be szerkesztőségünkbe a Kossuth-szobor alap javára. — Nem füzünk dicséretet e nemes tényhez, csak azt kívánjuk, hogy vajha minél többen követnék a lelkes művészné és honleány példáját. — Az adományt különben rendeltetési helyére juttatjuk.

Debreczeni rövid hírek.

Debreczen város közigazgatási bizottsága f. hó 5-én, szerdán délután 3 órakor ülést tart. Hajduvármegye közigazgatási bizottsága f. hó 10-ik napján délelőtt 9 órakor tart ülést. — A debreczeni gör. katolikus templom építésére engedélyezett tárgysorsjáték kihuzása f. hó 2-áról, miniszteri engedély alapján, még egyszer a f. évi

szeptember hó 7-ére halasztatott el. — **Huszárok és polgárok háboruja.** Részeg huszárokból álló éjjel betért a Honvéd-utca 2. sz. alatt levő Kálmán András-féle koresmába és virtuskodva követelték a koresma azonnali kiürítését és bezárását. Az ivósáoba telve volt polgár emberekkel, a kik nem mutattak egy csepp hajlandóságot a részeg huszárok parancsának engedelmeskedni. A huszárok erre kardot rántottak és ültelgelni kezdték a vendégeket. Valóságos csata keletkezett a huszárok és a polgárok között, a kik bottal, székkel és literes üvegekkel védekeztek a karddal vagdalakozó huszárok ellen. A verekedésnek a közeli honvédlaktanyából előhívott készenlét vetett véget, a mely a részeg huszárok közül hármat elfogott, kettőnek azonban sikerült elmenekülni. — Az elfogott huszárokat ideiglenesen a laktanyába kísérték és az éjjeli szolgálattévő tisztnek adták át. A verekedésen többen megsérültek, és ezek panaszt emeltek a garázdálkodó huszárok ellen. — **A debreczeni városatyák** mint a „Debreczeni Ujság” írja, érdekes tervvel foglalkoznak. — Évenként közös városatya lakomákat akarnak tartani. Szép, de attól tartunk, hogy megkeseredik mihamar a közös barátság lépesméze. — **Makó Lajos** színigazgató, októbertől kezdve a debreczeni 39 dik gyalogezred zenekarát szerződtette a színházhoz állandó működésre.

Az iparos kör bálja.

A debreczeni iparos kör fényesen sikerült és látogatott tnczmulatságot rendezett tegnap este a „Bika” dísztermében, melyen Puky Gyula főispán is megjelent. A sikerült táncszertély a Magyarok zenéje mellett a reggeli órákig tartott. A mulatságon jelen voltak:

Asszonyok: Tóth Józsefné, özv. Tóth Andrásné, özv. Szücs Gáborné, özv. Balogh Mihályné, Kovács Mihályné, Szöllősi Danielné, Burs Gyuláné, Sáfrány Imréné, Horváth Mihályné, Nagy Sándorné, Szell Sándorné, Bisothka Gáborné, Nagy Gyuláné, Kovács Danielné, Kiss Bálintné, Halupka Józsefné, Varjas Pálné, Spál Károlyné, Nánási Istvánné, Kovács Gyuláné, Czerék Sándorné, Kovács Mihályné, László Károlyné, Nagy Jánosné, Szeghő Józsefné, Pálffy Lajosné, Szilágyi Mihályné; Molnár Péterné, Polgári Mártonné, Pikiér Alajosné (Hadháztól.) Frenézi Alajosné (Hadháztól.) Szuhán Gyuláné, Szatmári Györgyné, Hornyák Andrásné, Gyarmathy Gáborné, Tóth Lajosné, Matkó Józsefné, Kiss Gáborné, ifj. Hubert Józsefné, Hubert Józsefné, özv. Csehi Mihályné, Tóth Mihályné, Pásztor Gyuláné, Kovács Béláné, Pethő Józsefné, Nagy Ferenczné, Nagy Jánosné, Pongor Mihályné, Asztalos Gáborné, Kovács Jánosné, Molnár Józsefné, Bálint Józsefné, Bogdás Józsefné, Szalkai Endréné, Nánási Istvánné, Baracs Ferenczné, Smid Lajosné, Szücs Lászlóné, Kormos Mihályné, id. Kecskés Mihályné, id. Kecskés Sándorné, Böszörményi Kálmáné, Kovács Lajosné, Balogh Mihályné, Sövényi Istvánné, Marsalkó Mihályné, Bazsek Lajosné, Horváth Jánosné, Kovács Bagamérné, Turi Gyuláné, Szücs Istvánné, ifj. Pásztor Gyuláné, Pócsi Imréné, Holdi Imréné, Kubinyi Jánosné, Nagy Dezsőné, Molnár Ambrusné, Prack Hugóné, Hubert Károlyné, Dézsi Sándorné, Nadni Rezsőné, Szabó Józsefné, Kaliczky Józsefné, Kulacs Lajosné, Borbély Sándorné, Miszti Lajosné, Sallai Sándorné, Mészáros Ferenczné, Megyeri Kálmáné, Balla Ödönne, özv. Varga Mihályné, Bartha Mihályné, Végvári Andrásné, özv. Borza Andrásné, Szabó Andrásné, Csátó Sándorné, Horváth Józsefné, Halászi Kálmáné, Rencz Antalné, Kindris Jánosné,

Nagy Józsefné, Snel Edéné, Latinka Jánosné, Kiss Istvánné, Varga Istvánné, Ujvári Györgyné, Jobbágy Imréné, Labonez Sándorné, Bartha Ferenczné, Losonczy Jánosné, Horváth Jánosné, Biczó Gyuláné, Kovács Jánosné, Gál Andrásné, Balla Mihályné, Thissen Arthurné, Rózsa N. né, Urbanovics Miksáné, Döre Ferenczné, Riesz Henrikné.

Leányok: Csehi Eszti, Molnár Róza, Tóth Róza, Tóth Mariska, Torma Piroska, Torma Róz-sika, Szüts Eszti, Balogh Eszti, Kovács Eszti, Szöllősi Erzsike, Szöllősi Mariska, Sáfrán Mariska, Horváth Eszti, Horváth Mariska, Horváth Juliska, Nagy Etelka, Kaszás Erzsike, Pócsi Piroska, Bekési Gizella, Halupka Erzsike, Varjas Emilia, Spál Matilda, Spál Irma, Czerék nővérek, Szüts Juliska, Nagy Mariska, Nagy Ilonka, Szeghő Rózika, Szeghő Irénke, Molnár Zsuzsika, Frenkel Hermin, Róth Matild, Pálfi Róz-sika, Tóth Rózsi, Zöld Mariska, Polgári Eszti, Polgári Erzsike, Frenézi Margit, Szuhar Róza, Szatmári Irma, Szathmári Ilona, Gyarmati Erzsike, Hornyák Ida, Mészáros Erzsike, Tóth Eszti, Madarász Ilona, Görhön Juliska, Kiss Juliska, Oláh Sárika, Kubék Juliska, Hubert Margit, Czerék Róza, Róza, Tóth Juliska, Kovács Mariska, Kovács Erzsike, Pethő nővérek, Derekesi Emma, Tóth Juliska, Tóth Eszti, Nagy Ilonka, Pongor Róza, Asztalos Juliska, Kovács Katicza, Molnár Anna, Bálint Juliska, Bálint Mariska, Bogdán Róz-sika, Szalkai Mariska, Nánusi Zsuzsika, Baracs Ilona, Molnár Mariska, Kormos Emicz, Kecskés Juliska, Kecskés Mariska, Lovász Juliska, Balogh Erzsike, Sövényi Margitka, Sövényi Juliska, Marsalkó Róz-sika, Kovács Juliska, Balogh Juliska, Furman Etelka, Pócsi Mariska, Kubinyi Lujza, Bozóky Juliska, Dézsi Róz-sika, Dézsi Eszti, Dézsi Eszti, Tóth Erzsike, Liptai Juliska, Liptai Keta, Szabó Eszti, Kaliczky Emma, Bródy Irén, (Szatmár.) Lőrincz Anna, Borbély Mariska, Sallai Zsuzsika, Miszti Juliska, Mészáros Eszti, Szilágyi Sárika, Herman Miczi, Varga Mariska, Barta Róz-sika, Végvári Juliska, Borza Juliska, Szabó Juliska, Csathó Gizike.

Táviratok.

A képviselőház ülése.

— A „Debreczen” eredeti távirata. —

Budapest, február 3.

A képviselőház mai ülésén elsősorban a napirend előtt több petícióra vonatkozó jelentést olvastak fel. Élénkebb vita fejlődött ki a könyvtári bizottság jelentésénél, majd áttértek a költségvetés tárgyalására.

Érdeklődést **Veszeloovszki** tót nemzetiségi képviselő felszólalása keltett. Köszönetet mond a királynak, a kormányoknak a tiszta választásokért, mert eddig a felvidéken nem volt szabad választás. (Ellentmondás jobbról.)

Aponyi gróf elnök figyelmezteti a szónokot, hogy a választás szabadságának, tisztaságának megőrzése nem valami különleges királyi kegynek, rendeletnek a kifolyása (éljenzés balfelől) hanem minden egyéni akaraton, — legyen az a legmagasabb is, — felülálló törvényes intézkedés.

Veszeloovszki folytatja beszédét. A tótok hazafiságáról beszél, — de kíváncsiorolnak, mert megvetést kell ebben az országban tüniök. (Zajos ellentmondás.)

Elnök kéri a szónokot, ne tün-tesse fel a dolgot úgy, mintha Magyarországon üldöznék a nemzetiségeket. (Tetszés.)

Veszeloovszki elismeri a magyarok sulyát, vezetését, az egységes politikai magyar nemzetet, a közigazgatásban, a felsőbb bíróságoknál a magyar nyelv jogát, de a városi, megyei törvényhatóságoknál, az elemi iskolákban, egyházakban a nemzetiségek isteni és természeti joga saját nyelvök használata.

Végül Deák Ferencz bívénék vallja magát, de a költségvetést a kormány számos hibáinál fogva **nem fogadja el.** Szünet után **Baross** Károly beszélt még a javaslat mellett.

Véres biróválasztás.

Budapest, febr. 3.

Sarafalváról táviratozzák, hogy a község lakosai, amiért a főszolgabíró nem akart tudomást venni a község birójelöljéről, fellázadtak. A csendőrség közbelépett s egy oláhot agyonlőtt. A biróválasztást elhalasztották.

SZINHÁZ.

A nevezetes kastély.

(Premier.)

A csütörtöki premier nagy meglepetést hozott. Ime egy francia vigjáték, melyben egyetlen főszarvazott férj van, az is annyira bohóatos alak, hogy nem lehet számba venni. Léha könnyelmű asszony, a ki lépten nyomon csalja az urat, s hozzá ki is kacagja, az meg egyáltalán nincs benne. Hogy lehet az? Mskép nem magyarozható, minthogy a francia közönség is belecsömörlött az örökös kaviarba s a szerzők visszatértek Dumas es Daudet elhagyott ösvényére s hogy a hagyományos gall szellemesség nem hagyta cserben őket, tanu rá a darab. Csak az a kár, hogy a színmű annyira francia viszonyokra szól, a ferdeségek, melyeket ostoroz, annyira nem a mi életünk ferdeségei, hogy nagyon jártasnak kell lenni a francia társas élet viszonyaiban vannak, aki a szerzők minden legkisebb czélzását érteni es élvezni akarja. A meggazdagodott kereskedő, aki az elhalt nagy író kastélyát veszi meg, hogy szelleme fényéből rá is vetődjek egy kis sugár, nálunk ismeretlen, a mi hirtelen meggazdagodott félműveltjeink sokkal vaskosabb komikumhoz adnának anyagot. Aztán meg a Paul Bourget kért rajongó ideges asszonyok es vén lányok szerencsére nálunk eddig csak a Lipótvárosban találhatók fel, ott is szórványosan.

Ezért aztán sok szatirikus megjegyzést nem tudunk kellőleg méltányolni. Mert a darab párbeszédeinek minden finomsága es szellemessége mellett is erős szatira a mai francia társadalomról. Kiérezhető már a meséjéből is.

A szerencsétlen Baudoin (Odry) kétségbe van esve, hogy a felesége (Takács M.) rajong a Paul Coudret (t. képen Paul Bourget nevének elferdítése) regényeiért s már ott áll, hogy beleszeressen a soha nem látott írőba. Szerencsére megérkezik a jó barát (Komjáthy) a francia vigjátékok szeretetreméltó jó szelleme, aki radikális kurát ajánl. Az írónak adja ki magát, hogy komisz magaviseletével alaposan kiabrandítsa a fiatal asszonyt. Szándéka sikerül, de közben maga is beleszeret a jó barátja hugába. Ami aztán abba a helyzetbe hozza, hogy

míg a leány előtt igazi mióltában jelenik meg, a többek előtt adnia kell a semmirevaló, pöffeszkedő irót. Persze a dolog szerencsés megoldást nyer s mindenki hozzájut a párjához. Ez a mese váza, a többi csak sallang.

A szellemes jó barát alakja kitünő szerep hozzáértő színész kezében s el kell ismernünk, hogy Komjathy művészi biztonságga, kifo ástalanul játszott meg. Méltó partnere volt Szabó Irma a jólelkű, egyszerű gondolkozású nőies Genviève szerepében. Takács Mariska játéka, ha nem is kifogástalan, de elfogadható volt.

Pompás alakot mutatott be Kiss Irén, mint az iradalomért rajongó affektált modoru vén leány.

A szokott anyós szerepek személyesítője nagyszerűen eltalálta a hangulatot s különösen a mozdulatokat, sőt meg a ruhái is pompásan illettek a szerephez. Csúpan az arcát találtuk kissé fiatalosnak. Sziklay jó volt mint mindig. Odry az első fölvonásban egészen elcsúszta a mondani va őt, a másik két fölvonásban inkább mersekelte magát s ezért alakítása is élvezhetőbb volt. A ruhái megvalósítására azonban jobban ügyeljen. A rozsdaszín szmoking sehogya sem áll jól rajta. Szőke Sándoron remekül állott a jól szabott kabát, sajnos, a játéka már nem volt olyan kifogástalan. Nagy Gyula kissé vaskosan adta a főlzarvazott hoszujaratu kapitányt.

(S. C.)

Kiss Irén jubileuma.

Ritka es szokatlan ünnepe színhelye volt tegnap este a debreczeni színház. A debreczeni közönség előtt szokatlan, hogy színészeknek vagy színésznőknek jubileumát ülj. Pedig tegnap ez történt. Nem az ünnepelelt jubilált, hanem a közönség ünnepelelte őt, az rendezte részére a jubileumot. Csúpan, annyira zajtalanul rendezték ezt az ünnepelet, hogy meg a lapok is csak egy nappal előbb, szombaton értesültek, hogy Kiss Irén, az aranyos kedélyű művésznő jubileumát ünneplik. Természetes ezek egy Kiss Irénnek lehetséges az, hogy minden zaj, reklámozás nélkül olyan impozáns módon sikerüljön az ünnepeletet, mint ahogy az lefolyt. Mert csak Kiss Irénnek a művészetében, egyéniségében birhat olyan varázserővel, hogy a közönség a szeretetnek, a ragaszkodásnak olyan kiváló kegyvel tüntesse ki tíz évi folytonos írtet után. Mert 10 éves színésznő jubileumát ülte Kiss Irén. Tíz év előtt mint fiatal gyermeklány lépett fel először a nyílvánosság előtt. Rokonszenvesen fogadták s mar akkor jelentkezett nála a kiváló tehetség, melynek csak arra volt szüksége, hogy kifortja magát. A fiatal színésznő ambicionálta, hogy előre haladjon pályáján s leike-edessei, buzgalommal tanult s kitartásának, faradságának megtermett gyümölese: Kiss Irén ma a vidék legjelesebb szalon komikameja, ki a főváros bármelyik első rangú színpadon is megállna helyét. Ritka dolog az is, hogy egy színész vidéken egy huzamban tíz évig működjek. Kiss Irén ezt megtette s a közönség, minél tovább volt itt, minél többet játszott, sohasem hallatta panaszát, hogy már megunták, sőt ellenkezőleg minél tovább volt itt, minél gyakrabban játszott, annál inkább ragaszkodott hozzá, tüntette ki szeretetével. Tegnap este, hogy a közönség Kiss Irén színészpályájának 10 éves jubileumát ünnepelelte, az igazi, a hamisítatlan művészetet jutalmazta. Mert Kiss Irén méltan megérdemli a művésznő elnevezést. Minden egyes fellepesénél — legyen az bármily csekély szerep is — mindig kidomborodik az ő igazi művészet, mely élvezetet nyújt, győ-

nyörködtet. Művészetet aligha jutalmaztak igazabban mint Kiss Irénél. A közönség ünnepelelte tegnap. Megtelt a színház. Az Igmándi kis pap népszínműben Lazsák Zsuzsát játszotta. Nem tudjuk ő választotta e ezen a szerepet, vagy sem, de helyesebbnek tartottuk volna, ha nagyobb szerepben lép fel ez alkalommal. Megjelenésekor percekig tartó taps fogadta s Kiss Irén sokáig szóhoz sem juthatott, annyira meghatotta a szeretetnek ily impozáns módon megnyilvánítása.

Hatalmas virágkesarat nyújtottak fel neki, megrakva nagy értékű ezüst neművel. Az ünnepeletés tartott végig. Ahányszor megjelent, mindannyiszor tüntetett mellette, s ez a tüntetés nem mesterséges volt; hanem a közönség őszinte tisztelete, szeretete. Tegnap azt is láthatta Kiss Irén, hogy bármédig is itt lehetett volna, épugya szerettek volna, becsülték, meghajlottak volna művészeté előtt, mint tegnap. A tegnapi óvaccióval, a közönség óhajának adott kifejezést, mintha mindegy azt kiáltotta volna: „Ne menj el, maradj itt, majd meg látod jobb lesz itt.”

Mi csak sajnálhatjuk távozását, de bizunk benne, nem bírja sokáig, visszavágyik ő ide, ahol gyermekéveit töltötte, a hol művésznő lett. Mindenkor szívesen, szeretettel látjuk viszont.

Az előadásról is szólnunk pár szót. Mintha a szereplők is érezték volna, hogy ünnepelelt előadás van, mindegyik jó kedvvel játszott. Sziklay, Odry, Takács, Breznay az est jó hangulatát csak fokozták, mihez még különösen Komlóssy Emma járult gyönyörűen előadott énekszámával s pajzán, kedves játékkal.

Ez volt a szezonban egyike a legjobb vasárnap esti előadásoknak.

(I. J.)

Egy volt debreczeni theologus Uj-Guineában.

(Biró Lajos a vadak földjén.)

A Debreczeni Protestáns Lapból vetük át ezen érdekes közleményt, a világjáró volt debreczeni theologusról. A lap szerkesztője Erőss Lajos írta az érdekes cikket, melyet ajánlunk olvasóink figyelmébe.

Egy világjáró, sőt immár világhírű tudósról írunk a hazai lapok s bámulattal vegyes lelkesedés közepette magasztalják nevét annak a férfinak, ki tudományozomja által üzetve évekkal ezelőtt Uj-Guineába vándorolt ki, azzal a heroikus elhatározással, hogy az exotikus és gyilkos klíma alatt vagy vertanujává lesz a tudománynak, vagy dicőségét szerez a világ előtt a magyarnévnek. Más kultur-népek gazdag honorariummal sietnek az ilyen apostolok támogatására s milliók érdeklődése es rokonszenve kíséri vándorútján a merész világjárót, ki előre is biztos lehet a felől, hogy ha sorsa életét kívánja áldozatul, elfeledni nem fogják soha.

Az a magyar tudós, kiről szólni akarunk, t. i. Biró Lajos 5 év előtt nagyon szerény anyagi eszközökkel s csak kevesek által észrevéve indult a tengerentuli földekre. Hogy vissza többé soha nem tér, maga is hitte; más is biztosra vette. S ime, a mint olvassuk, ma már utban van hazafele . . . ! A nemzeti muzeum címére évek óta szorgalmasan küldözgette rovarokkal és növényekkel megrakott óriási ládait, melyek jelt adtak felőle, hogy él s folytatja munkáját, mely mint egyik lapban olvassuk, „a magyar tudományos munkák között páratlanul álló”. Biró Lajost, ha nem sokára haza jön „eso-

dálni, szeretni és magasztalni fogják”. Ismerik immár az angolok is, a kiknek számára, hogy megélhessen, szintén gyűjtögetett. Kevesen tudják azonban felőle, hogy ez a nagy ember valamikor itt tanult a debreczeni kollegium falai között s itt lépett arra a pályára, mely annyi nélkülözés é viszontagságon át, a dicsőség Parnassusáig vezetett. Pedig csakugyan így van. Biró Lajos az 1875. 76. iskolai évben debreczeni 1-ső éves theologus volt. E lapok felelős szerkesztőjének testi-lelki jó barátja. Közös barátság fűzött bennünket Nagy Antalhoz egy tasnádi születésű, eszes, komoly és jó fiúhoz, ki később mint a budapesti orvostani egyetem hallgatója hunyt el. Maga Biró Lajos is tasnádi fiú lévén, kettőjük között a viszony még szorosabb volt s főként ketten versenyeztek a palmaért, melyről mindjárt megemlékezünk. Különben Biró igen szelid lelkű, mindig derült kedélyű s tehetséges theologus volt, ki az első felév végén a grádusban 2. eminens lett, ekkor történt azonban valami, a mi Biró Lajos életében döntővé vált.

Valamelyik kollégiumi alapítványból (hogy melyik volt, bizonyosan már nem emlékezünk!) 80 forintos pályadíj tüzetett ki azon ifju ember javára, a ki összegyűjti „Debreczen téhelyröpüit!” Biró és Nagy Antal azonnal határozta. Pályázni fognak. Még pedig külön . . . külön, ho ya sarkantyú annál élesebb legyen. S kezdetét vette közöttük a legoemesebb s sokszor a legmúltságosabb verseny. A Nagyerdőt s a Cséret minden héten együtt járták be, s ha egy dögöt, vagy állati hullát találtak valahol, azt a „dögészékért” nemcsak azonnal átkutatták, hanem gondosan felvették s nem egyszer messze tavoról behozták a Fűvészkert egyik zugába s ott elrejtve aztán napokon át lesték, keresték benne a birni óhajtott dögevé rovar. Ez így ment tavasztól kezdve egész nyáron át. De a versenyben Biró Lajos lett a győztes, főként azért, mert Nagy Antalnak az érettségi vizsgálatra keilvén készülnie annyit nem barangolhattott, mint Biró, ki ettől kezdve ugy annyira a bogarászatnak élt. hogy a második felév végén az eminens theologus már nem a vizsgazottak sorába került! Hanem gyűjteménye, azt aztán nagyszerű volt! A determinálásokat dr. Török Józseffel a debreczeni kollegium egykori kirneves orvosával és tanarával, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjával együtt végezték; ez a férfiu látta el Biró Lajost utasításokkal és a zománczos bogarak megöléséhez szükséges nikotinnal. Később Biró dr. Töröknél házi nevelő lett.

Biró gyűjtése olyan arányokat öltött, hogy a determinálásba bekellett vonni Frivaltszkyt is a budapesti nagy skatudóst; eddig nem ismert fajokat és speczieseket fedezett fel Biró, melyeknek aztán Frivaltszky segélyével neveket is adott. Így tett nagy szolgálatokat Biró Lajos a tudományos rovartanak már ezen első, diakkori fellépésével. Gyűjtése iránt csakhamar általános érdeklődést keltett a kollegium falki között s maga az ifjuság segélyére volt feladata megoldásában. Így p. emlékszünk, hogy a futonez fajoknak egy felettebb ritka és beces példányát a „Carabus Clatratus“-t F. Ö. tanulóársunk (most valahol kir. jár-biró) egy este a Csorba gáton fogta meg s hozta fel Biró Lajos számára. Ha e sorok valamikor Biró kezébe kerülnek, ő ez epizódra bizonyynyal vissza fog emlékezni, mert ezt a ritka bogarat tőle dr. Török kedves erőszakossággal csakhamar a saját maga gyűjteménye számára konfiskálta a mi felett Biró sokáig méltatlankodott. Hogy mi'yen volt a Biró gyűjteménye, azt semmi sem jellemzi jobban, mint az, hogy noha a pályázati felté-

telekben ki volt kötve, hogy a pályanyertes gyűjtemény a kollegiumé lesz, mikor a bírálók a Biró gyűjteményét meglátták, méltánytalanul találták volna, hogy azt megtartsák, tehát visszaadták az érdemes fiatal tudósnak.

Ezután Biró csakhamar megvált Debreczentől. Dr. Török közbenjárására kinek a testvérbátyja Török Pál akkor a dunamelléki egyházkerület püspöke volt, Budapestre ment theologusnak. Itteni életét már részletesen nem ismerjük, de annyit tudunk felőle, hogy ideje nagy részét itt sem a tanteremben töltötte, hanem kint a Gellért hegy oldalán meg a Zugligetben s más olyan helyeken, hol gyűjteményét gazdagíthatta s tudományos szenvedélyének élhetett. Élete többi része már inkább ismeretes. Mi csak ennyit akarunk felőle feljegyezni, s most mikor a Nemzeti Múzeum, meg a Természettudományi Társulat, meg más intézetek, a mint olvassuk, méltó fogadására nagy előkészületeket tesznek az ifjúkori barátság meleg emlékeztetésével köszöntjük mi is őt, kivel a kollegium falain kívül azután az életben csak egyetlen-egyszer találkoztunk. szülőhelyén Tasnádon, a hol akkor mint philoxera biztos a magyar kormány kiküldöttéeként működött. Ez is azonban nagyon régen volt már, Isten hozza, vezérelje őt haza szerencsésen mielőbb!

E. L.

CSARNOK.

Vaterloo.

Eckmann—Chatrián elbeszélése után fordította: ifjabb Móricz Pál.

III.

Mintegy nyolcz nap mulva rá, hogy Gréti nénemet meglátogattam, megkezdődtek a körmenetek, a vezeklések, a predikációk. Egész tömjénzagu volt a levegő el addig, a míg 1815-ben a császár visszaérkezett. Hanem azután ismét megkezdődött a szenteskedés és csak 1830-ban, X-dik Károly bukásával ért véget. Se hossza, se vége nem volt a szenteskedésnek.

Ha Napoleonra gondolok, folyton fülembem rezdül az arzenál ágyúinak a dörgése. Akkortájt mindig az ágyudörgés volt az ebresztőnk. Csakugy csörgött az ablak. Goulden apó nem állhatta szó nélkül, még az ágyból inderkedett:

— Ha, ha! Józsi! Ismét győztünk... Ha, ha! Mindig, mindig győzelem!

Ha pedig XVIII-dik Lajosra gondolok, a harangesengés zug a fülemben. Brainstein apó és a két nagy kamasz fia majd megszakadtak a harangkötél húzásba. Goulden apó pedig kacagva inderkedik:

— No lásd Józsi fiam, most a szent Magloiaa vagy szent Polikárpus tiszteletére harangoznak!

Ezt a korszakot leginkább ez jellemzi előttem.

A császárság idején, mindig eszembe jut, napalkonyatkor, hogy az öreg Coiffé atyus, aztán az öreg Nikolász Rolfo és még vagy öt-hat hadastyán ezimborájok a bástyafokon miként töltötték az ágyut, miként lődözték ki a szokásos huszonegy lövést. Fél Pfalzburg városa kigyúlt az átellenes bástyára, ugy gyönyörködött az ágyu dörgésben, a puskapor füstben, az esti homályon keresztül cikázó piros tűzsugárban. Estenként, ha elgondolkozom, még ma is szemem előtt ragyog a sok kivilágítás, az ágyutűz pirosfénye, a szikrázó rakéták és fülembem zeng a gyermek sereg harsány kiáltása:

— Éljen a császár!

Majd néhány nap multán következett az elesettek névsora és az újabb és újabb katona összeírás.

Bezzeg a XVIII-dik Lajos korában minden utcásarkon tábori oltár. A falusi nép kocsiszámra hordja a fenyőgalyakat az oltárokra. Az uri dáma bokrétaival disziti azt, a polgár gyertyatartókat és keresztekkel ajánl fel és a körmenetek vég nélküli sorban olvadnak össze. A fő tisztelendő ur és a káplánok és az énekes fiúk. Jakab Clautier, Purrias és Tribou énekeltek leginkább, Kökli, a veres szoknyás sekrestyés, égig érő szent zászlót lobogtat. A harang zümbör. A piros kövér arcú új polgármester, Jourdan ur alig liheg a szép egyenruhájában, de a nyakba akasztott szent Lajos keresztjére felette büszke.

Hát még a térparancsnok ur, a nemes Robert de la Faisanderie ur. Háromszögletű kalapot szorongat a hóna alatt. — Parókája fehér puderes. Paszomántos ruhája ragyog a napfénytől. Azután a tanácsosok következtek és a széltől lobogtatott számtalan gyertyasereg, megannyi kegyes zarándok. Azután a svájci alabárdos, a tekintélyes Jean—Pierre Sirou. Mindig simára kibernetve. Pompás kalpagban. A vállán, melién keresztül vetett széles hófehér mellkötő királyi liljomokkal hímözve pompázik. Alabárdja, mint az ezüst ragyog. Fialat lányok, hölgyek ezernyi falusi nép, mind ünneplőben. És mindnyájan fennhangon imádkoznak.

A falusi bucsusokat öreg anyókák vezetik. Élesen rikító hangjuk szünet nélkül ismétli: — Könyörögj mi érettünk! Könyörögj mi érettünk!

Az utcát lombok, koszorúk díszítik. Az ablakokban fehér lobogók lengenek. A zsidók és a luteránusok a sötét szobáikból, a zsaluk megöl lesekednek... A nap sugar

pedig ragyogva világítja ezt a szép látványosságot! — Ó igen!

Ez a kegyeskedés, a száz napot leszámítva, csaknem 1814 től 1830-ig tartott, nem is említve különféle vándorbarátok predikálásait, a püspökök körutját és az egyéb rendkívüli ünnepeket; mert minden körmenetről megemlékezni hosszúra nyúlna.

Ez 1815 május 19-dik napján kezdődött. És a mely napon Charmentier a nagy vezeklést kihirdette. Nancyból öt pap köszöntött be hozzánk. Mindnyájan fiatal, tüzes férfiak. Egész hétszámra predikáltak. Kora reggeltől éjfélig. A bűnbánatra készítettek elő a lelkeket. Az egész világ csak róluk beszélt. Az emberek magukba szálltak. Az asszonyok, a lányok, seregestől özönlöttek a gyóntató székekhez.

— Folyt. köv. —

Fekete selyem

szövetek, rendkívül nagy választékban, kezesesség mellett, azonkívül a legújabb fehér s színes selyemszövetek mindenféle minőségben. Csakis elsőrendű gyártmányok a legolcsóbb nagybani áron, méterszámra és egy ruhához szükséges mennyiségben, magánszemélyeknek bérmentve s vammen-tesen. Minta bérmentve. Sveicba 25 fillér levélbélyeg kell. 1.

Union selyemszövőgyár
Adolf Grieder & Cie Zürich (Schweiz.)

kir. udv. szállítók.

Nagyon fontos

szállodások, kávécsok és vendéglősök részére!!

a HUPFELD-féle villamos, magától játszó

Z O N G O R A.

Nagyobb helyiségekbe: HUPFELD-féle legújabb villamos orchestrionok és orchester zenélő művek lebombolyodó sajtolt lemez hangjegyekkel. 6 különböző minta nagyságban és a zene különféleségében!

Miná önműködő.

Hol villamos világítás nincs, jótállással biztosított akkumulátor-hajtány. Ajánlom továbbá mint teljesen újat a C. hangszelenceze feltalálása által kitűnővé lett

GRAMOPHONOKAT

önműködő és nem önműködő szerkezettel.

Legnagyobb választék minden mechanikai önmagától játszó

zenélő-művek, citerák, fonográfok, symphoniumokban.

LUDWIG HUPFEDL

Wien, VI. Mariahilferstrasse No. 9.

Törzsház Lipcsében.

Katalogus ingyen.

